BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

BİRAZ TEFEKKÜR:

Gökleri yedi kat üzerine yaratan O'dur. Rahman'ın bu yaratmasında bir düzensizlik bulamazsın. Gözünü bir çevir bak, bir çatlak görebilir misin? (MÜLK SÜRESİ, 3)

7.hafta (15.03.2022)

Doğrudan Uygulanan Kurallar (Müdahaleci Normlar)
MÖHUK 6: Yetkili yabancı hukukun uygulandığı durumlarda, düzenleme amacı ve uygulama alanı bakımından Türk hukukunun doğrudan uygulanan kurallarının kapsamına giren hâllerde o kural uygulanır.
- Devletin ekonomik ve sosyal politikasına ilişkin görevler yüklenen, - Ülkeyle irtibatlı tüm hukuki ilişkilere uygulanmayı amaçlayan, - "Kamu menfaati" gözeten, - Kanunlar ihtilafı kurallarına göre yetkili hukuktan bağımsız olarak uygulanma kabiliyeti olan, - Emredici nitelikteki kurallardır.

Örnek (Doğrudan Uygulanan Kurallar)	
Kurallar	- Türk vatandaşlarına hasredilen meslekler: Diş tabibi, hastabakıcı, eczacı, veteriner, özel hastane müdürü, avukat, noter, güvenlik görevlisi, gümrük müşaviri, turist rehberi - Taşınmaz kiraları: Taşınmaz kiralarına ilişkin olarak doğrudan TBK hükümleri uygulanır.
Olaylar	- Bir Türk avukatın yabancı avukatla iş sözleşmesi yapması ve İsviçre hukukunun seçilmesi - Bir yabancının evini bir yabancıya kiraya vermesi ve İngiliz hukukunun seçilmesi
Uyuşmazlık	Yabancı hukuka **müracaat edilip edilmeyeceği**
Çözüm	?

-Avukatlar arasındaki iş sözleşmesi geçersizdir. Çünkü yabancı bir avukat Türkiye'de çalışamaz.

-İki yabancı bile olsa taşınmaz kirasında TBK uygulanır. Yabancı hukuk uygulanamaz.

Yabancı Hukukun Tespiti

MÖHUK 2:

(1) Hâkim, Türk kanunlar ihtilâfı kurallarını ve bu kurallara göre yetkili olan yabancı hukuku re'sen uygular. Hâkim, yetkili yabancı hukukun muhtevasının tespitinde tarafların yardımını isteyebilir.

(2) Yabancı hukukun olaya ilişkin hükümlerinin tüm araştırmalara rağmen tespit edilememesi hâlinde, Türk hukuku uygulanır.

Jura novit curia ⟶ X
Yabancı Hukuk Hakkında Bilgi Edinilmesine Dair Avrupa Sözleşmesi ⟶ ✓

-MÖHUK, hâkimin tüm hukukları bildiği varsayılmaz.

- Jura novit curia (hâkim hukuku bilir)

-Elçilikten yardım talep edebilir.

-Yabancı hukuk hakkında bilgi edinme sözleşmesi var. (YABANCI HUKUK HAKKINDAKİ BİLGİ EDİNMESİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ)

-Taraflardan hangisi menfaat umuyorsa ilgili hukuku o getirir.

-En son çare Türk hukukunu uygular.

Milletlerarası Özel Hukuk Kurallarının Kullanılması

1. Yabancılık unsurunun tespiti
2. Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisinin tespiti
3. Uygulanacak hukukun tespiti

HUKUKİ İŞLEMLERDE ŞEKİL

Hukuki İşlemlerde Şekil

MÖHUK 7:

Hukuki işlemler, yapıldıkları ülke hukukunun veya o hukuki işlemin esası hakkında yetkili olan hukukun maddi hukuk hükümlerinin öngördüğü şekle uygun olarak yapılabilir.

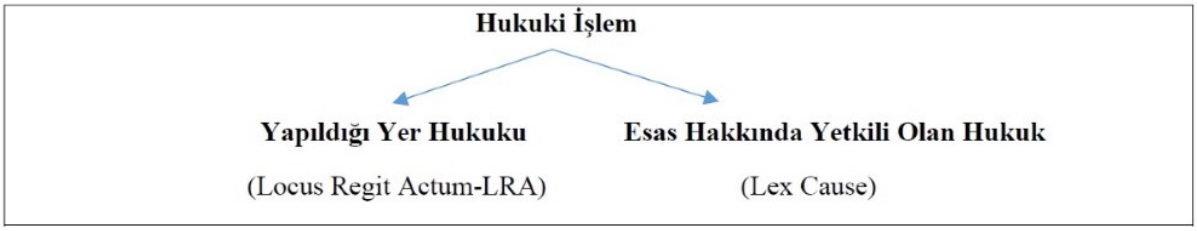

- İki ülkeden birinin hukuk şekil şartına uyuyorsa hukuki işlem geçerlidir.

Örnek	
Kurallar	İngiliz hukukunda taşınır satış sözleşmesi adi yazılı şekle tâbidir. Türk hukuku bu konuda şekil serbestisini benimsemiştir. MÖHUK 24 uyarınca, sözleşmeler, kural olarak, tarafların seçtikleri hukuka tâbidir.
Olay	Bir Türk ve bir İngiliz'in Türkiye'de "sözlü" biçimde taşınır satış sözleşmesi akdetmeleri ve İngiliz hukukunun seçilmesi
Uyuşmazlık	Sözleşmenin şeklen geçerliliği olup olmadığı
Çözüm	?

- SONUÇ: Geçerlidir. Bu olayda yapıldığı ülke hukukunun şekil şartlarını sağlıyor. Yani LRA
- Lex Cause de olsaydı yine geçerli olurdu.
- İkisinden birinin yeterli olmasındaki amaç sözleşmeyi ayakta tutmaktır.

Hukuki İşlemlerde Şekil Kuralının Özellikleri

1. Hukuki işlemlerin şekline yönelik alternatifli biçimde **LRA** ve **lex cause** esasları benimsenmiştir.
2. Hukuki işlemin şeklen geçerliliğinde **favor negotii** (işlemi kurtarıcı-geçerli kılıcı) yorum hâkimdir.
3. Hukuki işlemlerin şeklinde **atıf söz konusu değildir**.

MÖHUK'taki Bazı Özel Şekil Kuralları:	
1. Evlilik:	MÖHUK 13/2: Münhasıran LRA
2. Taşınmazlar Üzerindeki Ayni Haklar:	MÖHUK 21/4: Münhasıran lex cause: taşınmazın bulunduğu yer hukuku (lex rei sitae)
3. Ölüme Bağlı Tasarruflar:	MÖHUK 20/4: MÖHUK m. 7 + ölenin milli hukuku
4. Tüketici Sözleşmeleri:	MÖHUK 26/3: Tüketicinin mutad meskeni hukuku.

ZAMANAŞIMI

Zamanaşımı
MÖHUK 8: Zamanaşımı, hukukî işlem ve ilişkinin esasına uygulanan hukuka tâbidir (*lex cause*).

Özellikleri
1. Zamanaşımının başlangıcı, süresi, durması, kesilmesi ve hükümleri bakımından geçerlidir. **2.** Zamanaşımında atıf söz konusu değildir.

Örnek	
Kurallar	MÖHUK 24 uyarınca, sözleşme, kural olarak, tarafların seçtikleri hukuka tâbidir. MÖHUK 34 uyarınca, haksız fiil, kural olarak, haksız fiilin işlendiği yer hukukuna tâbidir.
Olay	- Bir Türk ve bir İngiliz arasındaki sözleşmeden doğan tazminat talebi - Bir Türk ve bir İngiliz arasında yaşanan kavgadan doğan tazminat talebi
Uyuşmazlık	Tazminat taleplerinin zamanaşımına uğrayıp uğramadığı
Çözüm	?

-Sözleşmede yetkili kılınan hukuka bakılır.
- örneğin sözleşmede İngiliz hukuku uygulanacak diye kararlaştırıldı. Sözleşme Türkiye'de yapıldı. İngiliz hukukunda zamanaşımı süresi 5 yıl, Türk hukukunda zamanaşımı 10 yıl olsun. 6 yıl geçerse bu sözleşmede zamanaşımı süresi geçmiştir. Çünkü Lex Cause uygulama alanı bulacak. Yani İngiliz hukukunun zaman aşımı süresi uygulanır.
-Haksız fiil, işlendiği ülkenin zamanaşımına bakılır.

EHLİYET

Ehliyet
MÖHUK 9/I: Hak ve fiil ehliyeti ilgilinin millî hukukuna tâbidir.
- Hak ehliyeti: • Başlangıç anı • Sona erme anı - Fiil ehliyeti: • Yaş • Ayırt etme gücü • Kısıtlı olmama

-**Hak ehliyeti.** Hak ve borçlardan yararlanmadır. Sağ doğum şartıyla ana rahmine düştüğü andır.

-Sona ermesi ölümdür.

-Sona erme bazı ülkelerde medeni ölüm kabul edilir. Yani; ölüm cezası, müebbet hapis gibi. Bu durumda, kamu düzenine takılır. Uygulanmaz bizim kanun uygulanır.

Vatansızlar ve mültecilerin ehliyeti
MÖHUK 4/I: a) Yerleşim yeri, bulunmadığı hâllerde mutad mesken, o da yoksa dava tarihinde bulunduğu ülke hukuku
Çifte vatandaşlığa sahip olanların ehliyeti
MÖHUK 4/I: b) Aynı zamanda Türk vatandaşı olmaları hâlinde Türk hukuku c) Aynı zamanda Türk vatandaşı olmayanlar hakkında, daha sıkı ilişki hâlinde bulundukları devlet hukuku

Ehliyette İşlem Güvenliği

MÖHUK 9/II:

Millî hukukuna göre ehliyetsiz olan bir kişi, işlemin yapıldığı ülke hukukuna göre ehil ise yaptığı hukukî işlemle bağlıdır. Aile ve miras hukuku ile başka bir ülkedeki taşınmazlar üzerindeki aynî haklara ilişkin işlemler bu hükmün dışındadır.

1. Kişinin milli hukukuna göre ehliyetsiz olması.
2. Kişinin işlemin yapıldığı ülke hukukuna göre ehil olması.
3. Kişinin işlemin yapıldığı sırada işlemin yapıldığı ülkede bulunması.

Örnek

A devleti hukukunda erginlik yaşının 19, Türk hukukunda ise 18 olduğu dikkate alındığında;

18 yaşındaki A vatandaşının Adana'da bir Türk vatandaşıyla imzaladığı sözleşmeyle bağlı olup olmadığı

Türk hukukunda erginlik yaşının 18, I devleti hukukunda ise 17 olduğu dikkate alındığında;

17 yaşındaki Türk vatandaşının, Irak'ta bir Irak vatandaşıyla imzaladığı sözleşmeyle bağlı olup olmadığı

-A, devleti vatandaşı sözleşme ile bağlıdır.

-Türk vatandaşı, sözleşme ile bağlıdır.

- çift taraflı bağlanma kuralıdır.

Yabancılık unsuru

- Olay veya ilişkiye yabancı bir devlet vatandaşının iştirak etmesi
- Taraflardan birinin ikametgâhının yabancı ülkede bulunması
- İhtilaf konusu şeyin yabancı ülkede bulunması
- Olay veya ilişkinin kısmen veya tamamen yabancı ülkede meydana gelmesi
- Tarafların o olay veya ilişkiye yabancı hukukun tatbik edilmesini kararlaştırması

-Yurt dışından kredi kullanması da yabancılık unsuru oluşturabilir.

- Bu kısım vize için tekrar yapıldı.

Doğrudan Uygulanan Kurallar (Müdahaleci Normlar)
MÖHUK 6: Yetkili yabancı hukukun uygulandığı durumlarda, düzenleme amacı ve uygulama alanı bakımından Türk hukukunun doğrudan uygulanan kurallarının kapsamına giren hâllerde o kural uygulanır.
- Devletin ekonomik ve sosyal politikasına ilişkin görevler yüklenen, - Ülkeyle irtibatlı tüm hukuki ilişkilere uygulanmayı amaçlayan, - "Kamu menfaati" gözeten, - Kanunlar ihtilafı kurallarına göre yetkili hukuktan bağımsız olarak uygulanma kabiliyeti olan, - Emredici nitelikteki kurallardır.

- Bu kısım vize için tekrar yapıldı

FİNAL KISMI BURDAN İTİBAREN BAŞLIYOR

BİRAZ TEFEKKÜR

"Çocuklarınız arasında adaletli davranın, çocuklarınız arasında adaletli davranın!" (Ebû Dâvûd, Büyû' (İcâre), 83

Vatandaşlık değişikliğinin ehliyete etkisi
MÖHUK 9/III: Kişinin millî hukukuna göre kazandığı erginlik, vatandaşlığının değişmesi ile sona ermez.

Örnek
Türk hukukunda erginlik yaşının 18, I devleti hukukunda ise 17 olduğu dikkate alındığında; 17 yaşındaki I vatandaşının, Türk vatandaşlığına geçmesi
A devleti hukukunda erginlik yaşının 19, Türk hukukunda ise 18 olduğu dikkate alındığında; 18 yaşındaki Türk vatandaşının A devleti vatandaşlığına geçmesi

- Kazanılmış hak kaybedilmez.
- Bu durum bir istisnadır. Asıl olan erginlikte tabiiyettir.
- Irak vatandaşlığından Türk vatandaşlığına geçen I, ergin kalmaya devam eder.
- Vatandaşlık değiştiren Türk, ergin kalmaya devam eder.

Soru:
Milli hukukuna göre reşit olmayan, kazandığı yeni vatandaşlığa göre reşit olan kişi, reşit kabul edilir mi?

Örnek
18 yaşındaki A devleti vatandaşının, Türk vatandaşlığına geçmesi
17 yaşındaki Türk vatandaşının, I devleti vatandaşlığına geçmesi

- Bu ana kuraldır. Yeni vatandaşlığa göre erginlik belirlenir.
- A, Türk hukukuna göre ergindir. A devletinde erginlik yaşı 19'dur.
- I, Irak hukukuna göre ergindir.

Tüzel kişilerin ehliyeti

MÖHUK 9/IV:

Tüzel kişilerin veya kişi veya mal topluluklarının hak ve fiil ehliyetleri, statülerindeki idare merkezi hukukuna tâbidir. Ancak fiilî idare merkezinin Türkiye'de olması hâlinde Türk hukuku uygulanabilir.

- Statülerindeki idare merkezi
- Fiilî idare merkezinin Türkiye'de olması
- Hâkimin takdir yetkisi

Statü: Temel metin demektir. Vakıf için, vakıf senedi. Dernek için, tüzük. Şirketler için, ana sözleşme

-Resmi idare Almanya, Fiili idare Türkiye ise hâkimin takdir yetkisi kullanabilir.

SÖZLEŞME

Sözleşme çok önemli soru gelecek

SÖZLEŞME

- Sübjektif bağlanma kuralı (MÖHUK 24/I, II ve III)
- Objektif bağlanma kuralı (MÖHUK 24/IV)

Sübjektif Bağlanma Kuralı

MÖHUK 24/I

Sözleşmeden doğan borç ilişkileri tarafların açık olarak seçtikleri hukuka tâbidir. Sözleşme hükümlerinden veya hâlin şartlarından tereddüde yer vermeyecek biçimde anlaşılabilen hukuk seçimi de geçerlidir.

Hukuk Seçiminin Genel Özellikleri:

- Sınırsız serbesti bulunmaktadır.
- Yabancılık unsuru gerekli değildir.
- Bir devlet hukuku olmalıdır.

  Dikkat: Lex mercatoria, (ICC kuralları, UNIDROIT prensipleri) veya İslam hukuku seçilemez.
- Atıf uygulanmaz.

  Dikkat: Viyana Satım Sözleşmesi (CISG) maddi hukuka dâhildir

-Lex mercatoria, uluslararası ticaret kuralları demektir.

-Uluslararası tahkim uygulanabilir. O zaman uluslararası hukuk nizamları da uygulanır. Yani; İslam hukuku ve Lex mercatoria'yı uluslararası tahkim uygulayabilir.

-**Viyana satım sözleşmesi**. Uluslararası borçlar hukuku statusundedir. Türkiye, taraftır. Maddi hukukunun iç parçası haline gelmiştir. Öncelik TBK'nın değil. CISG uygulanır.

- Bunun önüne geçmek isteyen Sözleşmelerde, CISG devre dışı bırakılmalıdır. Yoksa CISG uygulanır.

Hukuk Seçiminin Türleri:

- Açık Hukuk Seçimi
- Örtülü (Zımni) Hukuk Seçimi

SÖZLEŞME

- Sübjektif bağlanma kuralı (MÖHUK 24/I, II ve III)
- Objektif bağlanma kuralı (MÖHUK 24/IV)

Sübjektif Bağlanma Kuralı

MÖHUK 24/I

Sözleşmeden doğan borç ilişkileri tarafların açık olarak seçtikleri hukuka tâbidir. Sözleşme hükümlerinden veya hâlin şartlarından tereddüde yer vermeyecek biçimde anlaşılabilen hukuk seçimi de geçerlidir.

-Hukuk seçimi sözleşmede yapılacağı gibi ayrı bir sözleşme ile de yapılabilir.

-Aradaki sözleşmede bir ülkenin maddelerinin alınması zımni hukuk seçildiğini gösterebilir.

-Para, dil, önceki yapılan sözleşmelerde seçilen hukuk, uyuşmazlığı çözecek mahkeme. Örtülü hukuk seçimi vardır

- Bu şartlar aynı anda olmasına gerek yok. Bunlar sınırlı değildir.

- Bunlar bazen birini götürebilir. Örneğin, Türk hukukuna 3 işaret, Rus hukukuna 1 işaret varsa hâkim 2 işaret gereği Türk hukukunu uygular.

Kısmi Hukuk Seçimi:

MÖHUK 24/II

Taraflar, seçilen hukukun sözleşmenin tamamına veya bir kısmına uygulanacağını kararlaştırabilirler.

- İki hukukun aynı anda sözleşmenin tamamına uygulanması mümkün değildir.
- Örneğin malların teslimi konusunda Türk hukuku uygulanacak, geri kalan maddelere Rus hukuku uygulanacak denilebilir.

Hukuk Seçimi Zamanı:

MÖHUK 24/III

Hukuk seçimi taraflarca her zaman yapılabilir veya değiştirilebilir. Sözleşmenin kurulmasından sonraki hukuk seçimi, üçüncü kişilerin hakları saklı kalmak kaydıyla, geriye etkili olarak geçerlidir.

- Seçilen hukuk İki tarafın onayıyla değiştirilebilir.
- 3.kişinin hakkı korunur. Örneğin kefil varsa onun durumu ağırlaştırılamaz.
- Hukuk değiştirilse kefilin durumu ağırlaşırsa kefil, ilk devlet hukukuna tabidir.

Sabit Hukuk Seçimi v. Yaşayan Hukuk Seçimi:

- Özel şahıslar arasında gerçekleştirilen sözleşmeler
- Devlet ve özel şahıs arasında gerçekleştirilen sözleşmeler

- Hukuk sabitlenmiş midir yoksa yapılacak değişiklikleri peşinen kabul etmişlerdir.
- Özel şahıslar arasında her zaman, yaşayan hukuk geçerlidir.
- Devlet ve özel şahıs arasında 3.devlet hukuku seçilmişse Yaşayan hukuk geçerlidir.
- Sözleşme yapılan devlet (Devlet veya devlet şirketi) ile özel şahıslar arasında taraf devletin hukuku seçilmişse sabit hukuk olmalıdır. Özel şahıs korunmuş olur. Çünkü o devlet hukuku istediği zaman yararına değiştirebilir.

Objektif bağlanma kuralı

MÖHUK 24/IV

Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde sözleşmeden doğan ilişkiye, o sözleşmeyle en sıkı ilişkili olan hukuk uygulanır. Bu hukuk, karakteristik edim borçlusunun, sözleşmenin kuruluşu sırasındaki mutad meskeni hukuku, ticarî veya meslekî faaliyetler gereği kurulan sözleşmelerde karakteristik edim borçlusunun işyeri, bulunmadığı takdirde yerleşim yeri hukuku, karakteristik edim borçlusunun birden çok işyeri varsa söz konusu sözleşmeyle en sıkı ilişki içinde bulunan işyeri hukuku olarak kabul edilir. Ancak hâlin bütün şartlarına göre sözleşmeyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde sözleşme, bu hukuka tâbi olur.

- En sıkı ilişkili yer hukuku
- Karakteristik edim borçlusunun mutad meskeni/işyeri hukuku
- Karakteristik edim kavramı
- Daha sıkı ilişkili yer hukuku
  - Uygulama alanı
  - İstisnai nitelik

- Bunun için açık veya zimmi hukuk seçimi olmamalıdır. Hukuk seçimi yoksa objektif bağlanma kuralı uygulanır.
- Karakteristik edim, sözleşmeye damga vuran edimdir
- İpucu, para borcu dışındaki edimdir.
- Para borcunun karşısındaki edimdir.
- Satım sözleşmesinde, satıcı. Kira sözleşmesinde kiraya veren. Eser sözleşmesinde yüklenici.
- Karakteristik edim borçlusu en sık ilişkili hukuk. Adi karinedir. Yani aksi ispat edilebilir. O da daha sıkı ilişkili yer hukukudur.

Pratik Çalışma I

Türk tabiiyetindeki "T" Anonim Şirketi, Türkiye'de üretilen bazı tarımsal ürünlerin yurt dışına ihracatı işiyle iştigal etmektedir. "T" Anonim Şirketi ile Rus tabiiyetindeki "R" Anonim Şirketi arasında Moskova'da imzalanan ve Rusça kaleme alınan sözleşmede, Türkiye'den Rusya'ya 382.000 Ruble karşılığında 10 ton domates ihraç edilmesi, ayrıca bahse konu sözleşmenin Rus hukukuna tâbi tutulması kararlaştırılmıştır. Sözleşmenin kurulmasından kısa süre sonra, yürürlükteki Rus mevzuatı hükümleri uyarınca, Rusya'ya ihraç edilen tarımsal ürünlere yönelik gümrük vergisi artırılmıştır. Söz konusu artışın hakkaniyete uygun olmadığını düşünen "T" Anonim Şirketi sözleşmeyi feshetme kararı almıştır. "R" Anonim Şirketi ise fesih bildiriminin kendisine tebliği üzerine İstanbul mahkemesinde dava açarak, sözleşmenin feshi sebebiyle uğradığı zararın tazminini talep etmiştir. Not: "T" Anonim Şirketinin iş yeri İstanbul'da, "R" Anonim Şirketinin iş yeri ise Moskova'da bulunmaktadır.

1. Duruşmada "T" Anonim Şirketi, tatbik edilecek gümrük vergisi oranının sözleşmenin kuruluş tarihi itibariyle sabitlenmesi gerektiğini iddia etmiştir. "T" Anonim Şirketinin bu iddiası yerindedir ☐ / yerinde değildir ☐.

- Yerinde değildir.
- Özel şahıslar arasındaki sözleşmelerde taraflar belirli bir devletin hukukunu seçmişlerse yaşayan hukuk uygulanır.

2. Taraflar arasında açık hukuk seçimi yapılmamış olması ihtimalinde, İstanbul mahkemesinin MÖHUK m. 24 uyarınca Türk hukukunun ☐ / Rus hukukunun ☐ uygulanmasına karar vermesi gerekirdi.

- Rus hukuku uygulanır
- Zimmi hukuk seçimi vardır. Dil, para, sözleşme yeri Moskova

BİRAZ TEFEKKÜR :

"İmanınızı 'Lâ ilâhe illallah' sözü ile tecdit ediniz ve yenileyiniz." . *(Müsned , II/359; et-Terğib ve't- Terhib, II/415)*

HAKSIZ FİİL

HAKSIZ FİİLDEN DOĞAN BORÇLARA UYGULANACAK HUKUK (Haksız Fiil Statüsü)
Uygulama alanı
- Sözleşme dışı borç ilişkisi - Haksız fiilin unsurları - Tazminat türleri ve tazminat hesap yaklaşımları

Fiilin işlendiği yer
MÖHUK 34/I Haksız fiilden doğan borçlar haksız fiilin işlendiği ülke hukukuna tâbidir.

- Hakaret içeren mektubun postaya verildiği yer. Haksız fiilin işlendiği yerdir

Fiil ve zarar yerinin farklı olması
MÖHUK 34/II Haksız fiilin işlendiği yer ile zararın meydana geldiği yerin farklı ülkelerde olması halinde, zararın meydana geldiği ülke hukuku uygulanır.

- Zararın meydana geldiği yer önemli
- ABD'den postaya verilen bir mektubun Fransa'da yaşayan X'e hakaret içermesi durumunda Fransız hukuku uygulanır.
- Yunan karasularındaki sahil güvenlik botunun, Türk karasularındaki balıkçı teknesine zarar vermesi. Haksız fiilin işlendiği yer Yunanistan, zararın meydana geldiği yer Türkiye. O zaman Türk hukuku uygulanır.

Daha sıkı ilişkili hukuk
MÖHUK 34/III Haksız fiilden doğan borç ilişkisinin başka bir ülke ile daha sıkı ilişkili olması hâlinde bu ülke hukuku uygulanır.
- İşlenme ve zarar yerinin tespit edilememesi - İşlenme ve zarar yerinin birden fazla ülkede olması - İşlenme ve zarar yerinin tesadüfi olması

- 1.durum: Türk hava yollarına ait bir uçak açık denizlerin üzerinde seyrederken, iki Türk vatandaşının uçakta kavga etmesi. Olayın işlenme yeri ve zararın meydana geldiği yer tespit edilemiyor. Olay Türk vatandaşları arasında meydana geldiği için Türk hukuku uygulanır. Çünkü her şey Türk'e, Türkiye'ye bakıyor.
- 2.durum: BBC kanalının Berlin'deki Ahmet Seyda'ya hakaret etmesi. BBC birçok ülkede yayın yapıyor. O zaman Alman hukuku uygulanır.
- 3.durum: Farklı yabancı ülkelerdeki iki Türkiye vatandaşı memleketlerine gelirken Bulgaristan da trafik kazası yaptı. Türk hukuku uygulanır. Çünkü mekân tesadüfüdür. Kaza Yunanistan'da ya da başka bir yerde olabilirdi.

Haksız fiilde hukuk seçimi
MÖHUK 34/V Taraflar, haksız fiilin meydana gelmesinden sonra uygulanacak hukuku açık olarak seçebilirler.
- Sınırlı hukuk seçimi - Sözleşme statüsündeki hukuk seçiminden farkları

- İş kazasını haksız kabul eden görüşmeler var. Bu durumda hukuk sonra seçilmesi zayıf tarafı korumak içindir.
- Burada dikkat edilmesi gereken iki nokta vardır.
- 1. Hukuk seçimi haksız fiilden sonra meydana geldikten sonra olması,
- 2. Hukuk seçiminin açık olması gerekir.

Türkiye'den Rusya'ya gitmek üzere yola çıkan Türk vatandaşı (A)'nın kullandığı otomobil ile tatil için gittiği Rusya'dan Türkiye'ye dönmekte olan Türk vatandaşı (B)'nin kullandığı otomobil, Rusya'nın Gürcistan sınırına yakın bir bölgesinde çarpışmıştır. (B) kazayı hafif sıyrıklarla atlatmış, ancak (A) kaza neticesinde ağır şekilde yaralanmıştır. Kaza mahalline gelen ambulansla Tiflis'e (Gürcistan) götürülen (A) ameliyata alınmış, ancak kurtarılamayarak hayatını kaybetmiştir. (A)'nın sağ kalan eşi ve çocukları, kaza anında sarhoş olduğu belirlenen (B) aleyhine, yetkili Artvin mahkemesinde tazminat davası açmıştır.

1. Artvin mahkemesi, MÖHUK hükümleri uyarınca, (A)'nın eşi ve çocuklarının tazminat talebi konusunda Türk hukukunu ☐ / Rus hukukunu ☐ / Gürcü hukukunu ☐ tatbik etmelidir.

2. (A)'nın eşi ve çocukları ile B arasında, kaza sonrasında yapılan anlaşmada, tazminat talebine ilişkin olarak İsviçre hukukunun uygulanmasını kararlaştırılmış olması geçerlidir ☐ / değildir ☐.

1.Türkiye hukuku uygulanır. Çünkü mekân tesadüfüdür. Olayın Rusya veya Gürcistan ile sıkı ilişkisi yoktur.

2. Geçerlidir. Haksız fiilde sonradan sözleşme ile başka hukuk kararlaştırılabilir. MÖHUK 34/5

BİRAZ TEFEKKÜR

Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan ve adâletle şâhitlik eden kimseler olun. Bir topluluğa duyduğunuz öfke, sakın sizi adâletsiz davranmaya sevketmesin! Adâletli olun; takvâya en uygunu, en yakışanı budur. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, bütün yaptıklarınızdan haberdârdır.

Miras

MİRAS HUKUKUNDAN DOĞAN İHTİLAFLARA UYGULANACAK HUKUK (Miras Statüsü)
Uygulama alanı
- Yasal mirasçıların tespiti - Saklı pay sahiplerinin ve saklı pay oranlarının tespiti - Tasarruf nisabının sınırlarının tespiti - Tenkis davasının şartları - Mirasçılık ehliyetinin tespiti (mirastan mahrumiyet, mirastan ıskat, ceninin mirasçılığı)

Kural: Milli hukuk
MÖHUK 20/I Miras ölenin millî hukukuna tâbidir. Türkiye'de bulunan taşınmazlar hakkında Türk hukuku uygulanır.

- Ankara'da yaşayan Irak vatandaşının evi ve mücevherleri vardır. Bu ırak vatandaşı öldü.
- Mücevher için milli hukuk uygulanır. Kural
- Evi için Türk hukuku uygulanır. Taşınmaz istisna

İstisna

MÖHUK 20/II

Mirasın açılması sebeplerine, iktisabına ve taksimine ilişkin hükümler terekenin bulunduğu ülke hukukuna tâbidir.

- Mirasın açılması sebepleri
- Mirasın iktisabı
- Mirasın taksimi
- Dar yorum ⟹ Sadece usule ilişkin konular

- Mirasın açılma sebebi. Ölüm ve gaiplik
- Bazı ülkelerde medeni ölümde açılma sebebidir. Bu durumda kamu düzeni müdahalesi olur.
- Mirasın iktisabı. Bizde Küllî halefi olduğu için kendiliğinden. Bazı ülkelerde arada işlem yapan bir memur var.
- Mirasın taksimi da mirasın iktisabı gibidir

Mirasçısız tereke

MÖHUK 20/III

Türkiye'de bulunan mirasçısız tereke Devlete kalır.

- Son mirasçılık esası
- Maddenin amacı

- Devlet son mirasçıdırlar bizde. Sahipsiz mala El koyma yoktur.

Miras hukukunda kamu düzeni

- Mirasın açılması sebepleri
- Mirastan mahrumiyet ve mirastan ıskat sebepleri
- Çocukların miras hisselerinin belirlenmesi
- Sağ kalan eşe miras hakkı tanınmaması

- İsviçre de sağ kalan eşe mal bırakılmaz. Ama kamu düzeni müdahalesi olmaz. Çünkü mal rejimi ile eş zaten hakkını alır. Yani tüm durumlara bakmak lazım.
- Yani eş tamamen mirastan mahrum kalıyorsa kamu düzeni müdahalesi gerekir.

Ölüme Bağlı Tasarruflara (ÖBT) Uygulanacak Hukuk

1. Vasiyetname
2. Miras sözleşmesi
3. Belirli bir mal bırakma
4. Mirastan feragat sözleşmesi

- ÖBT'lerin şekline uygulanacak hukuk
- ÖBT ehliyetine uygulanacak hukuk

Ölüme Bağlı Tasarrufların Şekline Uygulanacak Hukuk

MÖHUK 20/IV

Ölüme bağlı tasarrufun şekline 7. madde hükmü uygulanır. Ölenin millî hukukuna uygun şekilde yapılan ölüme bağlı tasarruflar da geçerlidir.

MÖHUK 1/II

Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu milletlerarası sözleşme hükümleri saklıdır.

Vasiyetnamelerin şekli ⟶ 1961 tarihli Lahey Sözleşmesi (MÖHUK 1/II)

Diğer ÖBT'lerin şekli ⟶ 7. madde + Ölenin milli hukuku

- Vasiyetname ile ilgili uluslararası bir sözleşme olduğunu bilin.

Ölüme Bağlı Tasarruf Ehliyetine Uygulanacak Hukuk

MÖHUK 20/V

Ölüme bağlı tasarruf ehliyeti, tasarrufta bulunanın, tasarrufun yapıldığı andaki millî hukukuna tâbidir.

Mirasçılık ehliyetinin tespiti ⟶ Ölüm anı

Ölüme bağlı tasarruf ehliyeti ⟶ Tasarruf anı

Türkiye'den Rusya'ya gitmek üzere yola çıkan Türk vatandaşı (A)'nın kullandığı otomobil ile tatil için gittiği Rusya'dan Türkiye'ye dönmekte olan Türk vatandaşı (B)'nin kullandığı otomobil, Rusya'nın Gürcistan sınırına yakın bir bölgesinde çarpışmıştır. (B) kazayı hafif sıyrıklarla atlatmış, ancak (A) kaza neticesinde ağır şekilde yaralanmıştır. Kaza mahalline gelen ambulansla Tiflis'e (Gürcistan) götürülen (A) ameliyata alınmış, ancak kurtarılamayarak hayatını kaybetmiştir. (A)'nın sağ kalan eşi ve çocukları, kaza anında sarhoş olduğu belirlenen (B) aleyhine, yetkili Artvin mahkemesinde tazminat davası açmıştır.

1. Artvin mahkemesi, MÖHUK hükümleri uyarınca, (A)'nın eşi ve çocuklarının tazminat talebi konusunda Türk hukukunu ☐ / Rus hukukunu ☐ / Gürcü hukukunu ☐ tatbik etmelidir.

2. (A)'nın eşi ve çocukları ile B arasında, kaza sonrasında yapılan anlaşmada, tazminat talebine ilişkin olarak İsviçre hukukunun uygulanmasını kararlaştırılmış olması geçerlidir ☐ / değildir ☐.

Yukarıda1 ve 2 çözüldü. Konu bütünlüğü için buraya tekrar aldım.

1.Türkiye hukuku uygulanır. Çünkü mekân tesadüfüdür. Olayın Rusya veya Gürcistan ile sıkı ilişkisi yoktur.

2. Geçerlidir. Haksız fiilde sonradan sözleşme ile başka hukuk kararlaştırılabilir. MÖHUK 34/5

Diğer taraftan, yıllar önce düzenlediği vasiyetnamesi açılan (A)'nın Türkiye'de bulunan taşınır ve taşınmazlar ile Rusya'da bulunan taşınır ve taşınmazlardan oluşan tüm malvarlığını, çocukluk arkadaşı (K)'ya bıraktığı tespit edilmiştir. Bunun üzerine büyük bir hayal kırıklığı yaşayan (A)'nın eşi ve çocukları, Ankara mahkemesinde mirastan kaynaklanan saklı paylarının ihlal edildiği gerekçesiyle dava açmıştır. Davada ifadesi alınan (K), gerek Rus gerekse Gürcistan hukuk sisteminde saklı miras payının bulunmadığından bahisle, tüm malvarlığının kendisinde kalması gerektiğini ileri sürmüştür. Ankara mahkemesi yaptığı ilk incelemede, (A)'nın vasiyetnameyi düzenlediği tarihte Rus vatandaşı olduğunu, sonrasında Türk vatandaşlığına geçtiğini ve Türk vatandaşı olarak hayatını kaybettiğini tespit etmiştir.

3. Ankara mahkemesi, (A)'nın eşi ve çocuklarının mirasçılık sıfatına sahip olup olmadığı ve eğer sahiplerse saklı paylarının bulunup bulunmadığı konularında Türk hukukunu ☐ / Rus hukukunu ☐ / Gürcistan hukukunu ☐ uygulamalıdır.

MÖHUK 20/I gereği miras ölenin ölüm anındaki milli hukukuna tabidir. Bu sebeple doğru cevap Türk hukukudur.

4. Ankara mahkemesi, (A)'nın vasiyetname düzenlemeye ehil olup olmadığı konusunda Türk hukukunu ☐ / Rus hukukunu ☐ / Gürcistan hukukunu ☐ uygulamalıdır.

MÖHUK 20/V gereği ölüme bağlı tasarruf ehliyeti, tasarrufta bulunanın, tasarrufun yapıldığı andaki millî hukukuna tâbidir. Bu sebeple doğru cevap Rus hukukudur.

BİRAZ TEFEKKÜR:

"Ben ekmeksiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam." (Bediüzzaman Said Nursi)

Yetki

Milletlerarası Özel Hukuk Kurallarının Kullanılması
1. Yabancılık unsurunun tespiti
2. Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisinin tespiti (yargılama yetkisinin olup olmadığının tespiti)
3. Uygulanacak hukukun tespiti

TÜRK MAHKEMELERİNİN MİLLETLERARASI YETKİSİ	
I. GENEL YETKİ KURALI	**II. ÖZEL YETKİ KURALLARI**
MÖHUK m. 40	MÖHUK m. 41-46

I. MÖHUK'TA DÜZENLENEN GENEL YETKİ KURALI

MÖHUK 40

Milletlerarası yetki

Türk mahkemelerinin **milletlerarası yetkisini**, **iç hukukun yer itibariyle yetki kuralları** tayin eder.

- Milletlerarası yetki
- İç yetki

MÖHUK 40 ⟶ **HMK** → **Genel yetkili mahkeme (HMK 6)**
HMK → **Özel Yetkili Mahkemeler (HMK 9-16)**

Dikkat: MÖHUK m. 40'ta yapılan atıf, hem HMK m. 6'da düzenlenen genel yetkili mahkemeyi hem de HMK m. 9-16'da düzenlenen özel yetkili mahkemeleri kapsar.

- Milletler arası yetkiden bahsetmek için iç hukuk yetkisin olması gerekir.
- İç yetki varsa milletler arası yetkide vardır.

HMK 6 (Genel yetkili mahkeme)

Genel yetkili mahkeme, **davalı** gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki **yerleşim yeri** mahkemesidir.

HMK 9-16 (Özel yetkili mahkemeler)

Kesin yetkili olmayan mahkemeler

- **HMK 9** (Malvarlığı davalarında yetki)
- **HMK 10** (Sözleşmeden doğan davalarda yetki)
- **HMK 16** (Haksız fiilden doğan davalarda yetki)

Kesin yetkili mahkemeler

- **HMK 11** (Mirasa ilişkin davalarda yetki)
- **HMK 12** (Taşınmazın aynına ilişkin davalarda yetki)

- **Kesin olmayan yetki kuralı** ⟶ Genel yetkili mahkeme + Özel yetkili mahkeme
- **Kesin yetki kuralı** ⟶ Özel yetkili mahkeme

Yetki İtirazı (HMK 19)

Yetkinin kesin olduğu davalarda:

- Hâkim yetkili olup olmadığını, davanın sonuna kadar re'sen araştırmak zorundadır.
- Taraflar da mahkemenin yetkisiz olduğunu her zaman ileri sürebilir.

Yetkinin kesin olmadığı davalarda:

- Hâkim yetkili olup olmadığını re'sen araştıramaz.
- Taraflar yetki itirazını, en geç cevap dilekçesinde ileri sürmelidir.
- Aksi halde, davanın açıldığı mahkeme yetkili hâle gelir.

HMK 6 (Genel yetkili mahkeme)

Genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.

HMK 9-16 (Özel Yetkili Mahkemeler)

Kesin olmayan yetkili mahkemeler

- **HMK 9** (Malvarlığı davalarında yetki)

  (…) malvarlığı haklarına ilişkin dava, uyuşmazlık konusu malvarlığı unsurunun bulunduğu yerde de açılabilir.

- **HMK 10** (Sözleşmeden doğan davalarda yetki)

  Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.

- **HMK 16** (Haksız fiilden doğan davalarda yetki)

  Haksız fiilden doğan davalarda, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.

- İngiliz parayı İstanbul'daki bankaya atacak, Gaziantep'ten Antep fıstığı gönderiyor. Para gönderilmiyor. Para Anteplinin İstanbul'daki hesabına aktarılacaksa. Yetki Londra(genel) ve İstanbul (ifa edilme yeri, para). Eğer hesap Antep'te olsaydı para ifa yeri Antep olacaktı.
- Galatasaraylı bir arkadaş ispanyaya maç izlemeye gitti. Galatasaraylı orda karşı kulüp taraftarıyla kavga etti. Antepli Galatasaraylının ağzı-burnu kırıldı. Orada dava açmak yerine gelip Antep'te dava açtı. Genel yetki İspanya (davalının yerleşim yeri), zarar görenin yerleşim yeri Antep. Dava Antep'te de açılabilir.

HMK 6 (Genel yetkili mahkeme)

Genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.

HMK 9-16 (Özel Yetkili Mahkemeler)

→ **Kesin yetkili mahkemeler**

- **HMK 11** (Mirasa ilişkin davalarda yetki)

(…) ölen kimsenin son yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir:

- **HMK 12** (Taşınmazın aynına ilişkin davalarda yetki)

Taşınmaz üzerindeki ayni hakka ilişkin davalarda (…) taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir.

II. MÖHUK'TA DÜZENLENEN ÖZEL YETKİ KURALLARI

- **MÖHUK 41** (Türklerin kişi hâllerine ilişkin davalar)
- **MÖHUK 42** (Yabancıların kişi hâllerine ilişkin bazı davalar)
- **MÖHUK 43** (Miras davaları)
- **MÖHUK 44** (İş sözleşmesi ve iş ilişkisi davaları)
- **MÖHUK 45** (Tüketici sözleşmesine ilişkin davalar)
- **MÖHUK 46** (Sigorta sözleşmesine ilişkin davalar)

- Kişi halleri: ehliyet, soy bağı, aile hukuku

II. MÖHUK'TA DÜZENLENEN ÖZEL YETKİ KURALLARI

- **MÖHUK 41** (Türklerin kişi hâllerine ilişkin davalar)

  Türk vatandaşlarının kişi hâllerine ilişkin davaları, yabancı ülke mahkemelerinde açılmadığı veya açılamadığı takdirde Türkiye'de yer itibariyle yetkili mahkemede, bulunmaması hâlinde ilgilinin sâkin olduğu yer, Türkiye'de sâkin değilse Türkiye'deki son yerleşim yeri mahkemesinde, o da bulunmadığı takdirde Ankara, İstanbul veya İzmir mahkemelerinden birinde görülür.

- **MÖHUK 42** (Yabancıların kişi hâllerine ilişkin bazı davalar)

  Türkiye'de yerleşim yeri bulunmayan yabancı hakkında vesâyet, kayyımlık, kısıtlılık, gaiplik ve ölmüş sayılma kararları ilgilinin Türkiye'de sâkin olduğu yer, sâkin değilse mallarının bulunduğu yer mahkemesince verilir.

- **MÖHUK 43** (Miras davaları)

- Mirasa ilişkin davalar ölenin Türkiye'deki son yerleşim yeri mahkemesinde, son yerleşim yerinin Türkiye'de olmaması hâlinde terekeye dâhil malların bulunduğu yer mahkemesinde görülür.

- Mirasta kesin yetki demiştik. Çelişki var. Hangisi uygulanacak? MÖHUK 43 uygulanacak
- Türklerin kişi hallerini mutlaka Türkiye de çözmek istiyor
-

Miras davalarında yetkili mahkemenin tespiti

- MÖHUK 40 ⟶ HMK 11 ⟶ Ölen kişinin son yerleşim yeri (**kesin yetki**) **X**
- MÖHUK 43 ⟶ Ölen kişinin son yerleşim yeri ⟶ Terekenin bulunduğu yer ✓

- Hangisini tercih edeceğiz? Özel yetki olan 43.madde

Yetki Sözleşmesi ile Yabancı Ülke Mahkemelerinin Yetkili Kılınması

MÖHUK 47

Yetki anlaşması ve sınırları

(1) Yer itibariyle yetkinin münhasır yetki esasına göre tayin edilmediği hâllerde, taraflar, aralarındaki yabancılık unsuru taşıyan ve borç ilişkilerinden doğan uyuşmazlığın yabancı bir devletin mahkemesinde görülmesi konusunda anlaşabilirler. Anlaşma, yazılı delille ispat edilmesi hâlinde geçerli olur. Dava, ancak yabancı mahkemenin kendisini yetkisiz sayması veya Türk mahkemelerinde yetki itirazında bulunulmaması hâlinde yetkili Türk mahkemesinde görülür.

(2) 44, 45 ve 46. maddelerde belirlenen mahkemelerin yetkisi tarafların anlaşmasıyla bertaraf edilemez.

Şartları:

a. Taşınmazın aynına ilişkin uyuşmazlıklarda yetki sözleşmesi yapılamaz. (Türk mahkemelerinin yer itibariyle yetkisinin münhasır yetki esasına göre tayin edilmediği konulara ilişkin olmalıdır.)
b. Uyuşmazlık borç ilişkilerinden doğmuş olmalıdır.
c. Uyuşmazlık yabancılık unsuru taşımalıdır.
d. Uyuşmazlığın kaynaklandığı hukuki ilişki belirli ya da belirlenebilir olmalıdır
e. Yetkili kılınan mahkeme belirli olmalıdır.
f. Yazılı şekil ispat şartıdır.

- **Yetki sözleşmesi**: yetkili olmayan mahkemeyi yetkili kılmak
- Türkiye mahkemesinin yetkisi askıdadır. İki durumda yetki canlanır.
- 1.Londra mahkemesi yetkisizim dedi. O zaman İstanbul yetkilidir.
- 2. Yetki sözleşmesine rağmen taraflardan biri İstanbul da dava açtı, diğer taraf da itiraz etmedi. O zaman İstanbul yetkili olur.

TANIMA-TENFİZ

YABANCI MAHKEME KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ
Tanıma: - Kesin hüküm ve kesin delil etkisi - Tespit davaları ve inşai davalar
Tenfiz: - İcra kabiliyeti - Eda kararları
Temel ilkeler: - Hüküm fıkrası - Revizyon yasağı

- Dava yurt dışında sonuçlandı.
- Boşanma kararı alındı.
- Tenfiz, tanımayı barındırır.
- Sadece hükme bakıyoruz.
- Esasa giremez.
- Revizyon yasa var. Mahkeme kararı değiştiremez.

Tanıma ve Tenfizin Ön Şartları
1. Kararın yabancı bir mahkemeden verilmiş olması - Milletlerarası alanda tanınmış bir ülke olması gerekli midir? - Mahkeme dışı yollar tanıma-tenfize elverişli midir? - Milletlerarası mahkeme kararları tanıma-tenfize elverişli midir? - Uyuşmazlığın kabul veya sulh yolu ile sona erdirilmesi tanıma-tenfize elverişli midir?
2. Kararın hukuk davalarına ilişkin olması - Özel hukuka ilişkin kararlar - Ceza ilâmlarındaki kişisel haklarla ilgili hükümler
3. Kararın kesin hüküm kuvvetinde olması - Verildiği ülke hukukuna göre kesinleşmiş olma - Şekli anlamda kesin hüküm - Maddi anlamda kesin hüküm

- 1.a. Tanınmış devlet... Şart değil. Resmi olarak tanınmayan devlet yargısının verdiği kararlar da tanınabilir.

- 1. B. Mahkeme dışı yollarla.. Kural olarak Elverişli değildir. Mesela mülkü amir verirse olmaz. Ama verilen kararı mahkeme onarsa geçerlidir.

- 1.c Milletlerarası mahkeme yetkisi tamınmışsa böyle bir şeye gerek yok. Yetki tanınmamışsa tenfiz-tanıma mümkün değildir.

- 1.d. kabul-sulh mahkemede olmuşsa elverişli. Mahkeme dışı yollarda olmaz.

- 2- idare ve ceza davası kararları için olmaz. Ceza mahkemesinin tazminat kararına uygulanır.

- 3- üst yargı yolu kapalı. Şekil anlamında kesin hüküm

    - Maddi anlamda kesin hüküm ütopyadır.

Tenfizin Asli Şartları
1. Karşılıklı işlem şartı - Kanuni, ahdi veya fiili karşılıklılık
2. Yetkiye ilişkin şartlar - A. Karar Türk mahkemelerinin münhasır yetkisine girmeyen bir konuya ilişkin olmalıdır. - B. Karar aşkın yetkili bir mahkemeden verilmemiş olmalıdır.
3. Kararın kamu düzenine aykırı olmaması
4. Savunma hakkına riayet edilmiş olması

- 1. En kıymetlisi fiili karşılılıktır.
- 1.Hangi ülkelerle karşılıklı işlem şartı olduğunu Adalet bakanlığı, ocak ayında açıklıyor.
- 1.Karşılıklı sadece tenfiz için geçerlidir.
- 2. Taşınmazın aynına ilişkin davalar ve iflas davalarında Türk mahkemelerinin münhasır yetkisi vardır. Yabancı mahkemeler bu konularda karar veremez.
- 2. Tarafları Alman ve Türk olduğu şirketlerin de merkezi Almanya ve Türkiye'de olduğu bir durum düşünelim. Sırf daha az vergi vermek için Karayip devletlerden birisinde şirket merkezi olması ve oranın yetkili kılınması durumunda Hâkim karayip devletinin yetkisi, aşkın yetki olarak kabul edecektir.
- Savunma hakkı ihlali kararı veren devlet hukukuna göre değerlendirilir
- Medeni olmayan bir devlet ise kamu düzeni devreye girebilir. Mesela Bir arkadaşı ile mahkemeye davet edilmesi durumunda kamu düzeni devreye girecektir.
- Kırmızı renge boyananlar taraflarca ileri sürülür. Hâkim resen gözetemez.

Tanımanın Asli Şartları
1. Yetkiye ilişkin şartlar
2. Kararın kamu düzenine aykırı olmaması
3. Savunma hakkına riayet edilmiş olması

Tanıma-Tenfiz Davasında Usul
1. Görevli mahkeme
2. Yetkili mahkeme
3. Dilekçe içeriği - HMK 224/1 - 1961 tarihli Lahey Anlaşması: Apostil şerhi

- Asliye mahkemesi görevli
- ATM ve aile mahkemesinin görevine girdiği durumlarda bu mahkemelerde açılır.
- Yetkili mahkeme türkiyede yerleşim yeri, yerleşim yeri yoksa son yerleşim yeri, o da yoksa İstanbul Ankara, İzmir mahkemelerinin birinde görülür.
- Kararın tercümesi lazım. Hmk madde 224 veya Apostil şerhi gerekiyor. Kararın resmi olduğun tescili gerekiyor.

Tanıma-Tenfiz Davasında İtirazlar
1. Tenfiz şartlarının bulunmadığı itirazı 2. Yabancı ilamın tenfizine engel bir sebebin varlığı itirazı

Tanıma-Tenfiz Davasında Karar
- Hâkimin takdir yetkisi var mıdır? - Kanun yoluna başvuru mümkün müdür? - Talebin reddi uyuşmazlığın esası hakkında kesin hüküm niteliği taşır mı?

1) Hâkimin takdir yetkisi yoktur

2) Mümkündür. Temyiz kararının icrasını durdurur

3) Tanıma-tenfiz talebi reddedilirse Türkiye'de yeni bir dava açılabilir. Örneğin boşanma kararını tanıma-tenfiz talebi reddedilirse Türkiye'de boşanma davası açabilir.

İdari Tanıma
- **NHK 27/A** - (1) Yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlar; bizzat veya vekilleri aracılığıyla tarafların birlikte veya taraflardan birinin ölmüş ya da yabancı olması halinde Türk vatandaşı olan diğer taraf veya vekilinin tek başına başvurması, verildiği devlet kanunlarına göre konusunda yetkili adlî veya idarî makam tarafından verilmiş ve usulen kesinleşmiş olması ve Türk kamu düzenine açıkça aykırı bulunmaması şartlarıyla nüfus kütüğüne tescil edilir. - (2) Nüfus kütüğüne yapılacak tescil işlemleri, yurt dışında kararın verildiği ülkedeki dış temsilcilikler, yurt içinde ise Bakanlık tarafından belirlenen nüfus müdürlükleri tarafından yapılır. - (3) Bu maddede sayılan şartlar yerine getirilmediği gerekçesiyle tescil talebi reddedilen kararların Türkiye'de tanınması, MÖHUK uyarınca yapılır.

- Yabancı noter, yabancı idari amir tarafından verilebilir.
- Nhk : Nüfus hizmetleri kanunu
- Sadece tanıma için geçerlidir. Tenfizde olmaz.
- İhtiyaçtan doğmuştur.
- Sadece evliliği sonlandıran kararlar için geçerlidir

Uygulanma Şartları
1. Kararın maddede sayılan konulara ilişkin olması 2. Adli veya idari makam kararı olma şartı 3. Birlikte başvuru şartı 4. Kesinleşme şartı 5. Kamu düzenine uygun olma şartı 6. Türk Mahkemelerinde Açılmış Bir Dava Olmaması Şartı

- Nafaka ve tazminat kararı da olsa idari tanıma olmaz.
- Hakimin bile belirleyemediği yetkiyi nüfus müdürlüğü araştıramaz.

BİRAZ TEFEKKÜR: Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'den rivâyet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız!"

Müslim, Îmân 93-94. Ayrıca bk.Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mâce, Mukaddime 9, Edeb 11

Hazırlayan: MUSTAFA GÖKALP BAŞARILAR...